

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van Wet tot wijziging van de onteigeningsprocedure.

De toelichtende memorie, die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Montreal, 16 maart 1970.

JULIANA.

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het, in het bijzonder met het oog op de versnelling van de procedure tot onteigening, wenselijk is wijzigingen te brengen in de onteigeningsprocedure;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I

In de onteigeningswet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A. Artikel 18, vierde lid, wordt vervangen door de drie nieuwe leden:

De dagvaarding wordt betekend aan alle derde belanghebbenden, als bedoeld in artikel 3, tweede lid, alsmede aan de in de openbare registers ingeschreven beslagleggers op het te onteigenen perceel of zakelijk recht, voor zover de derde belanghebbenden en beslagleggers aan de onteigenende partij bekend zijn of behoren te zijn. Onder derde belanghebbenden worden begrepen de houders van op het te onteigenen perceel of zakelijk recht in de openbare registers ingeschreven hypotheken.

De betekening geschiedt binnen een week na het uitbrengen van de dagvaarding.

Betekening vindt niet plaats aan degenen, die op grond van artikel 47, derde lid, in het geding worden geroepen.

B. Artikel 19 vervalt.

C. Aan artikel 22 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt:

Indien er derde belanghebbenden zijn, moet uit het in de dagvaarding te vermelden aanbod blijken, welk aandeel daarvan voor de verweerder onderscheidenlijk ieder der derde belanghebbenden, voor zover dezen aan de onteigenende partij bekend zijn of behoren te zijn, als schadeloosstelling is bestemd, op straffe van veroordeling in de kosten overeenkomstig artikel 50, tweede lid.

D. Artikel 24 wordt als volgt gelezen:

De rechtbank behandelt zaken aangaande onteigening ten algemene nutte, vóór elke andere.

Ten dage dienende concludereert de aanlegger voor eis.

Op dezelfde dag of uiterlijk twee weken daarna concluderen de verweerders voor antwoord. Indien de verweerders alsdan niet voor antwoord concluderen, worden zij geacht het aanbod te hebben verworpen.

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Oproeping tot vrijwaring wordt niet toegelaten.

Indien van twee of meer gedaagden de een verschijnt, de ander niet, wordt met de verschijnende onmiddellijk voortgeprocedeerd. De uitspraak geschiedt tussen al de partijen bij een en hetzelfde vonnis, dat als een vonnis op tegenspraak gezezen wordt beschouwd, en waartegen geen verzet is toegelaten.

Uiterlijk een maand nadat is geconcludeerd voor eis, doet de rechtbank uitspraak.

E. Artikel 27 wordt als volgt gelezen:

Behoudens ingeval van nietigverklaring van de dagvaarding of niet-ontvankelijkheidsverklaring dan wel ontzegging van de eis, benoemt de rechtbank een of meer deskundigen in oneven getale.

Zij benoemt voorts een harer leden, om vergezeld van de griffier, als commissaris bij het onderzoek der deskundigen tegenwoordig te zijn en wijst een of meer nieuws- of advertentiebladen aan, waarin de aankondiging door de griffier, in het volgende artikel vermeld, moet geschieden.

Deze benoeming en aanwijzing vinden ook plaats, indien er verstek mocht zijn verleend of indien de gedaagde het voor hem bestemde gedeelte van het aanbod heeft aanvaard en niet blijkt, dat de derde belanghebbenden het voor hen bestemde gedeelte van het aanbod genoegzaam achten. Tegen de verlening van verstek wordt geen verzet toegelaten.

F. Artikel 28, eerste lid, wordt als volgt gelezen:

De tijd en de plaats van het onderzoek der deskundigen worden door de rechtercommissaris met inachtneming van de meest mogelijke spoed bepaald en medegedeeld aan de griffier. Zij worden door de griffier bekend gemaakt door een aankondiging in een of meer daartoe in het vonnis aangewezen nieuws- of advertentiebladen.

G. Artikel 29, eerste lid, wordt als volgt gelezen:

Bij de aanvang van het onderzoek leggen de deskundigen in handen van de rechtercommissaris de eed af.

Aan artikel 29 wordt een nieuw lid toegevoegd:

De deskundigen nemen bij het onderzoek de toestand van het te onteigenen goed op door foto's en tekeningen en andere daartoe geschikte middelen.

H. Artikel 30 wordt als volgt gelezen:

Partijen en derde belanghebbenden geven aan de rechtercommissaris en de deskundigen alle stukken en gronden op, welke tot een juiste bepaling van de schade kunnen leiden.

I. Artikel 34 wordt als volgt gelezen:

De griffier maakt van het onderzoek een door de rechtercommissaris en hem te ondertekenen proces-verbaal op.

Hij neemt daarin de verklaringen van de bij het onderzoek gehoorde personen op, nadat deze verklaringen hun zijn voorgelezen en door hen zijn ondertekend.

Voorts neemt hij daarin op de punten, waarover partijen of derde belanghebbenden hebben toegezegd nadere inlichtingen te zullen geven of waaromtrent hun door de rechtercommissaris is opgedragen nadere inlichtingen te verschaffen. De rechtercommissaris bepaalt de termijn, waarbinnen die inlichtingen moeten zijn verstrekt.

De rechtercommissaris stelt tevens na overleg met de deskundigen de dag vast, waarop de nederlegging ter griffie van het deskundigenrapport zal plaats vinden, met dien verstande, dat die dag niet later wordt bepaald dan uiterlijk zes maanden na de dag van het onderzoek. In het proces-verbaal wordt de dag van de nederlegging vermeld.

De griffier zendt een afschrift van het proces-verbaal van het onderzoek aan partijen, in het proces-verbaal vermelde derde belanghebbenden en deskundigen.

Uitstel van de nederlegging is slechts mogelijk door inwilging door de rechtercommissaris van een met redenen omkleed verzoek van de deskundigen. De rechtercommissaris stelt alsdan een nieuwe dag vast, waarop de nederlegging zal plaats

hebben. De griffier draagt zorg, dat deze nieuwe dag wordt bekend gemaakt aan partijen en derde belanghebbenden, die in het proces-verbaal zijn vermeld. Ingeval van overschrijding van de voor de nederlegging bepaalde termijn, kunnen de deskundigen, op vordering van een rechthebbende op schadeloosstelling, worden veroordeeld tot vergoeding van de schade, welke het gevolg is van de vertraging, tenzij de deskundigen aantonen, dat de vertraging niet aan hen kan worden toegerekend.

J. Artikel 35 wordt als volgt gelezen:

De deskundigen begroten de schadeloosstelling, ook die, welke aan derde belanghebbenden te betalen is.

Het rapport van de deskundigen wordt tot aan de in artikel 37, eerste lid, bedoelde terechtzitting ter inzage van partijen en van derde belanghebbenden ter griffie nedergelegd. Van de nederlegging doet de griffier mededeling aan partijen en derde belanghebbenden. Hij geeft daarvan tevens kennis in een of meer door de rechtercommissaris aan te wijzen nieuws- of advertentiebladen.

K. Artikel 36 wordt als volgt gelezen:

Gedurende veertien dagen na de dag van de nederlegging, bedoeld in artikel 35, tweede lid, kunnen partijen en derde belanghebbenden een bezwaarschrift bij de rechtercommissaris indienen.

De griffier zendt onverwijld een afschrift van de bezwaarschriften aan de deskundigen.

Op de achtentwintigste dag na die van de nederlegging van het deskundigenrapport vindt de behandeling van de ingediende bezwaarschriften plaats ten overstaan van de rechtercommissaris. De griffier roept partijen, derde belanghebbenden en de deskundigen op.

De griffier maakt van de behandeling van de bezwaarschriften een door de rechtercommissaris en hem te ondertekenen proces-verbaal op. De griffier zendt onverwijld een afschrift van het proces-verbaal aan partijen, derde belanghebbenden en deskundigen.

L. Artikel 37 wordt als volgt gelezen:

In de eerste voor de behandeling van burgerlijke zaken bestemde terechtzitting, welke plaats heeft na verloop van vier weken na de dag van de in artikel 36 bedoelde zitting, kunnen derde belanghebbenden een conclusie nemen en, zowel als partijen, bezwaarschriften en conclusies nader bij pleidooi ontwikkelen. Ingeval geen bezwaarschriften zijn ingediend, zullen de pleidooien plaats vinden uiterlijk zes weken na de dag van de nederlegging van het rapport van deskundigen. De griffier roept partijen, derde belanghebbenden zomede de deskundigen op om ter terechtzitting aanwezig te zijn, opdat dezen desgevraagd mondelinge toelichting op het uitgebrachte advies verstrekken.

Uiterlijk binnen vier weken na de in dit artikel bedoelde terechtzitting doet de rechtbank, indien zij geen gebruik heeft gemaakt van de haar in artikel 235 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toegekende bevoegdheid, uitspraak over de onteigening en de schadeloosstelling, aan de verweerders en derde belanghebbenden uit te keren.

M. Aan artikel 40 wordt een lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

Bij het begroten dier waarde wordt uitgegaan van de dag, waarop het vonnis van onteigening wordt uitgesproken, met dien verstande, dat, ingeval afdeling 2 van Hoofdstuk IIIa toepassing heeft gevonden, wordt uitgegaan van de dag, waarop het vonnis van onteigening is overgeschreven in de daartoe bestemde registers.

N. Aan artikel 43 worden twee leden toegevoegd, welke luiden als volgt:

De hypotheekhouder kan zijn recht reeds uitoefenen op het voorschot op de schadeloosstelling, dat aan de eigenaar van

het verbonden perceel of aan de rechthebbende op het verbonden zakelijk recht is toegekend ingeval van vervroegde overschrijving van het vonnis van onteigening volgens de bepalingen van afdeling 2 van Hoofdstuk IIIa van deze titel.

Aan de beslagleggers wordt door de onteigenende partij het vonnis van onteigening betekend, voor zover dezen op dat moment in de openbare registers zijn vermeld. De betekening vindt plaats binnen veertien dagen nadat het vonnis gezag van gewijsde heeft verkregen.

O. Artikel 50 wordt als volgt gelezen:

De kosten komen ten laste van de onteigenende partij, met dien verstande echter, dat ingeval aan de verweerder onderscheidenlijk derde belanghebbenden, die het voor hem bestemde gedeelte van het aanbod niet heeft aanvaard, niet meer wordt toegewezen dan bij dagvaarding aan hem werd aangeboden, de rechtbank bepaalt, dat een door haar naar billijkheid te bepalen gedeelte van de kosten van het proces in mindering wordt gebracht op de aan hem toegekende schadeloosstelling.

In afwijking van het bepaalde in het vorige lid komen de kosten van het proces steeds ten laste van de onteigenende partij, indien in de dagvaarding niet is vermeld welke som aan de verweerder onderscheidenlijk aan ieder der belanghebbenden, die aan de onteigenende partij bekend konden zijn, als schadeloosstelling wordt aangeboden.

Indien de rechtbank evenwel van oordeel is, dat de onteigenende partij tengevolge van gebrek aan medewerking aan de zijde van de verweerder of een derde belanghebbende voor de aanvang van het geding tot onteigening, onvoldoende gegevens ter beschikking heeft gehad tot het doen van een redelijk aanbod bij dagvaarding, of wanneer zij daartoe aanleiding vindt in de omstandigheden van het geding, kan zij overeenkomstig het eerste lid van dit artikel een gedeelte van de kosten van het proces op een toegekende schadeloosstelling in mindering brengen.

Onder de kosten van het geding zijn mede begrepen kosten van deskundigenbijstand, die naar het oordeel van de rechtbank redelijkerwijs door verweerders of derde belanghebbenden zijn gemaakt.

De kosten van de bekendmakingen, bedoeld in de artikelen 28, 35, 54 en 54d, komen steeds voor rekening van de onteigenende partij.

P. In artikel 52, tweede lid, wordt in plaats van „acht dagen” gelezen: „twee weken”.

Q. Artikel 53 wordt als volgt gelezen:

Deze verklaring wordt binnen zes weken na afloop van de in het vorige artikel genoemde termijn van twee weken met een ontwikkeling van de gronden der cassatie aan de tegenpartij betekend en gaat vergezeld van een dagvaarding tegen de eerste terechtzitting, welke na verloop van twee weken na de betekening plaats vindt.

De conclusie van de eiser, bedoeld in artikel 412, eerste lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, wordt genomen ten pleitdage.

R. Artikel 54, eerste lid, wordt als volgt gelezen:

Binnen acht dagen nadat het in artikel 37 bedoelde vonnis in kracht van gewijsde is gegaan, doet de griffier het bij uitreksel in een of meer bij vonnis aangewezen nieuws- of advertentiebladen plaatsen.

S. In artikel 54 wordt in plaats van „het openbaar ministerie” gelezen: de griffier.

T. Hoofdstuk IIIa van titel I wordt vervangen door het volgende:

HOOFDSTUK IIIa

Afdeling 1

Van het onderzoek der deskundigen voor de aanvang van het geding

Artikel 54a. De onteigenende partij, die voornemens is de procedure van afdeling 2 van dit Hoofdstuk te volgen, kan zodra de nederlegging, bedoeld in artikel 12 heeft plaats gevonden, aan de rechtbank voor wie de onteigening zal moeten worden gevorderd, verzoeken om de benoeming van een rechtercommissaris en van een of meer deskundigen in oneven getale, alsmede tot bepaling van de dag, waarop het onderzoek der deskundigen zal worden gehouden.

Bij het verzoekschrift moeten worden overgelegd:

1. de stukken, bedoeld in artikel 12, eerste lid;
2. de bewijzen, bedoeld in artikel 23, onder 2° en 3°;
3. een opgave van de hypotheekhouders of van hen, die beslag hebben gelegd met betrekking tot hetgeen onteigend moet worden, voor zover zij zijn vermeld in de daartoe bestemde registers.

Het verzoekschrift bevat een opgave van de kadastrale aanduiding alsmede een omschrijving van de aard van hetgeen onteigend moet worden, benevens een opsomming van de namen en adressen van degenen die volgens de registers van het kadaster daarop enig recht hebben, alsmede van ieder, die aan de onteigenende partij op het tijdstip van de indiening van het verzoekschrift als derde belanghebbende, als bedoeld in artikel 3, tweede lid, bekend is, onder vermelding van de bedragen, welke de onteigenende partij aan ieder van hen voornemens is bij dagvaarding aan te bieden.

Het verzoekschrift bevat tevens indien daartoe termen zijn een verzoek tot benoeming van een derde, bedoeld in artikel 20. Tevens kan de onteigenende partij in het verzoekschrift een voorkeur uitspreken met betrekking tot het tijdvak, waarin het hiervoor bedoelde onderzoek zal plaatsvinden.

Artikel 54b. De onteigenende partij doet binnen een week het verzoekschrift betekenen aan degenen, die in het verzoekschrift zijn vermeld. Een gewaarmerkt afschrift van het exploit van betekening wordt aan de griffier gezonden.

Artikel 54c. De rechtbank beschikt binnen een maand op het verzoek. Indien de in artikel 54a en 54b vereiste stukken niet volledig zijn overgelegd of niet ingezonden, stelt de rechtbank een termijn van ten hoogste twee weken vast, waarbinnen de onteigenende partij alsnog tot aanvulling van die stukken kan overgaan, bij gebreke waarvan afwijzend op het verzoek wordt beschikt.

Bij toewijzing van het verzoek benoemt de rechtbank een harer leden tot rechtercommissaris alsmede een of meer deskundigen in oneven getale. Zij bepaalt de tijd en de plaats, waarop het onderzoek der deskundigen zal plaats vinden. Zonodig benoemt zij tevens een derde, bedoeld in artikel 20.

Tegen de beschikking staan alleen aan de verzoeker de rechtsmiddelen van hoger beroep en beroep in cassatie open.

Artikel 54d. De griffier zendt aan degenen, die in het verzoekschrift zijn vermeld en tevens aan de deskundigen onverwijld een afschrift toe van de in het vorige artikel bedoelde beschikking. Ook draagt hij zorg, dat de tijd en de plaats van het onderzoek der deskundigen worden aangekondigd in een of meer nieuws- of advertentiebladen.

Artikel 54e. De artikelen 28, derde lid, tot en met 34, derde lid, alsmede artikel 34, vijfde lid, zijn op het onderzoek van deskundigen van overeenkomstige toepassing.

Afdeling 2

Van de vervroegde uitspraak over de onteigening

Artikel 54f. De onteigenende partij kan, overeenkomstig de bepalingen van deze afdeling, in de dagvaarding tot

onteigening een vervroegde uitspraak over de onteigening vorderen. Zodra het vonnis van onteigening gezag van gewijsde heeft verkregen, kan het in de registers van de bewaarder der hypotheeken worden overgeschreven, voordat over de schadeloosstelling uitspraak is gedaan.

Artikel 54g. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 10, eerste lid, 62, tweede lid, 80, laatste lid, en 141 tweede lid, moet de dagvaarding waarbij de vervroegde uitspraak tot onteigening wordt gevorderd, indien het onderzoek der deskundigen overeenkomstig afdeling 1 van dit Hoofdstuk heeft plaats gevonden, worden uitgebracht binnen twee maanden na dat onderzoek. Ingeval de openbaarmaking, bedoeld in artikel 15, eerste lid, nog niet heeft plaats gevonden op de dag van het onderzoek, vangt de termijn van twee maanden aan op de dag van die openbaarmaking.

Artikel 54h. De artikelen 17, 18, 20, 22-26 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat, wanneer een vervroegd onderzoek van deskundigen overeenkomstig de bepalingen van afdeling 1 van dit Hoofdstuk heeft plaats gehad, de in artikel 23 voorgescreven nederlegging ter griffie alleen zal betreffen het onder 1° van dat artikel bedoelde exemplaar van de *Staatscourant*.

Artikel 54i. Behoudens ingeval van nietigverklaring van de dagvaarding of niet-ontvankelijkheidsverklaring dan wel ontzegging van de eis, spreekt de rechtbank de onteigening uit met bepaling van een voorschot op de schadeloosstelling voor de verweerders en bekende, niet betwiste derde belanghebbenden. Het voorschot wordt bepaald op het bedrag, waarover terzake tussen hen en de onteigenende partij overeenstemming bestaat blijkens gewisselde conclusies of door de verweerders of derde belanghebbenden ondertekende bewijsstukken.

Indien niet blijkt, dat overeenstemming is bereikt, bepaalt de rechtbank voor ieder het bedrag van het voorschot op 90 ten honderd van de aan ieder aangeboden schadeloosstelling.

De rechtbank bepaalt voor de onteigende partij en bekende derde belanghebbenden een som als zekerheid voor de voldoening van de aan ieder van hen verschuldigde schadeloosstelling. Deze som wordt bepaald op het bedrag, waarover overeenstemming is bereikt. Blijkt niet, dat overeenstemming is bereikt, dan wordt die som bepaald tenminste op het bedrag dat ieder is aangeboden, verminderd met het voorschot. 4. Indien blijkens het proces-verbaal van het onderzoek der deskundigen, dat plaats heeft gevonden volgens afdeling 1 van dit hoofdstuk, de betrokkene afstand heeft gedaan van het recht op zekerheidsstelling stelt de rechtbank voor hem de som als hier bedoeld niet vast. Evenmin doet zij zulks ingeval haar uit gewisselde conclusies of door de verweerders of derde belanghebbenden ondertekende bewijsstukken blijkt, dat afstand van het recht op zekerheidsstelling is gedaan. De rechtbank bepaalt tevens op welke wijze de zekerheidsstelling zal plaats vinden.

Artikel 54j. Bij het vonnis, waarbij overeenkomstig artikel 54i de onteigening is uitgesproken, benoemt de rechtbank een of meer deskundigen in oneven getale. Zij benoemt voorts een harer leden, om vergezeld van de griffier, als commissaris bij het onderzoek der deskundigen tegenwoordig te zijn en wijst een of meer nieuws- of advertentiebladen aan, een en ander overeenkomstig artikel 27, tweede en derde lid. Artikel 28 is van overeenkomstige toepassing. Op het onderzoek der deskundigen zijn de artikelen 29-34 van overeenkomstige toepassing.

Ingeval het onderzoek der deskundigen reeds heeft plaats gehad overeenkomstig afdeling 1 van dit Hoofdstuk, stelt de rechtbank een datum vast waarop de nederlegging van het deskundigenrapport zal moeten plaats vinden. De griffier draagt zorg, dat partijen, de in het proces-verbaal vermelde derde belanghebbenden en de deskundigen een afschrift van dit vonnis ontvangen. De rechtercommissaris, aangewezen krachtens artikel 54c treedt in het geding als commissaris op,

tenzij de rechtbank een ander harer leden als zodanig aanwijst.

Tevens onderzoekt de rechtbank in het in het vorige lid bedoelde geval ambtshalve, of het in de dagvaarding aangeduide ter onteigening aangewezen goed hetzelfde is als dat, waarop het onderzoek der deskundigen betrekking heeft gehad. Indien blijkt, dat zulks niet het geval is, beveelt de rechtbank een nieuw onderzoek van deskundigen. Alsdan zijn de artikelen 27-34 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 54k. Indien bij het onderzoek van deskundigen, dat plaats vindt volgens artikel 54j, eerste of derde lid, blijkt van het bestaan van derde belanghebbenden, die niet in de dagvaarding waren vermeld, draagt de rechtercommissaris op hun verzoek aan de onteigenende partij op om binnen een maand, op een door de rechtercommissaris aan te wijzen terechtzitting, alsnog een aanbod terzake van de schadeloosstelling aan die derde belanghebbenden te doen, mits hun hoedanigheid niet wordt betwist.

Dit aanbod geschiedt bij akte ter rolle. De rechtbank doet bij vonnis uitspraak over het toe te kennen voorschot, in elk geval binnen een maand na afloop van de termijn, bedoeld in artikel 54m. Het bedrag van het voorschot wordt bepaald op het bedrag, waarover overeenstemming blijkt te bestaan blijkens door de betrokkenen ondertekende bewijsstukken. Indien niet blijkt van deze overeenstemming bepaalt de rechtbank het voorschot op 90 ten honderd van het bij akte gedane aanbod. Zonodig stelt de rechtbank een nieuwe datum vast, waarop de nederlegging van het deskundigenrapport zal moeten plaatsvinden. De griffier draagt zorg, dat deze nieuwe datum ter kennis wordt gebracht van partijen, derde belanghebbenden en deskundigen.

De rechtbank kent slechts een voorschot, als bedoeld in het vorige lid, toe, indien de betrokken belanghebbende heeft aangetoond, dat het vonnis, waarbij overeenkomstig artikel 54i de onteigening is uitgesproken, in de daartoe bestemde registers is overgeschreven. Is dit vonnis niet binnen de in artikel 54m bedoelde termijn overgeschreven, dan doet de rechtbank geen uitspraak. Tenzij blijkt uit het proces-verbaal van het onderzoek der deskundigen, dat de betrokkene afstand heeft gedaan van het recht op zekerheidsstelling, bepaalt de rechtbank overeenkomstig artikel 54i de som als zekerheid voor de voldoening der schadeloosstelling. Tevens stelt zij de wijze vast waarop de zekerheidsstelling zal plaats vinden.

Ingeval echter de rechtercommissaris de zaak daarvoor vatbaar acht en de onteigenende partij of derde belanghebbende daartegen geen bezwaar heeft, bepaalt de rechtercommissaris zelf het bedrag van het voorschot tijdens het onderzoek der deskundigen, na dezen mondeling te hebben gehoord. Eveneens stelt hij in dat geval na de deskundigen mondeling te hebben gehoord voor de betrokkene de som vast als zekerheid voor de voldoening der schadeloosstelling, tenzij de betrokkene afstand van het recht op zekerheidsstelling doet. Indien zekerheid wordt verlangd, bepaalt hij tevens de wijze waarop de zekerheidsstelling zal plaatsvinden. De onteigenende partij is slechts gehouden tot betaling van het ingevolge dit lid toegekende voorschot, nadat het vonnis, bedoeld in artikel 54i, binnen de in artikel 54m, eerste lid, bedoelde termijn is overgeschreven in de daartoe bestemde registers. Het proces-verbaal van het onderzoek levert een voor tenuitvoerlegging vatbare titel op; tot tenuitvoerlegging kan slechts gedurende een tijdvak van een maand na afloop van de in artikel 54m, eerste lid, genoemde termijn worden overgegaan.

Artikel 54l. Tegen het vonnis, waarbij overeenkomstig artikel 54i de onteigening is uitgesproken, staat het rechtsmiddel open van beroep in cassatie. De artikelen 52 en 53 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat de in artikel 53, eerste lid, genoemde termijn slechts twee weken bedraagt.

Tegen het vonnis, bedoeld in artikel 54k, staat geen andere voorziening open dan beroep in cassatie in het belang der wet.

Artikel 54m. Ingeval het onderzoek der deskundigen volgens artikel 54j, eerste of derde lid, plaats vindt, moet het vonnis, waarbij overeenkomstig artikel 54i de onteigening is uitgesproken, worden overgeschreven in de registers van de bewaarder der hypotheken binnen een tijdvak van twee maanden na het onderzoek der deskundigen.

Ingeval het onderzoek der deskundigen reeds heeft plaats gevonden overeenkomstig afdeling 1 van dit Hoofdstuk, vangt de termijn van twee maanden aan op de dag, dat het vonnis, bedoeld in artikel 54i, gezag van gewijsde heeft verkregen.

Vindt geen overschrijving plaats binnen de termijn, bedoeld in de vorige leden, dan geldt het bepaalde in de artikelen 55, derde lid, of 59.

Artikel 54n. De in het vorige artikel bedoelde overschrijving heeft plaats tegen overlegging van:

1. een verklaring van de griffier, dat het ter overschrijving aangeboden vonnis gezag van gewijsde heeft;

2. een afschrift van het proces-verbaal van het onderzoek der deskundigen, tenzij afdeling 1 van dit Hoofdstuk toepassing heeft gevonden;

3. bewijzen van betaling van de bij vonnis, bedoeld in artikel 54i aan de in de dagvaarding genoemde rechthebbenden, of indien overeenkomstig artikel 20 een derde is benoemd, aan die derde, toegekende voorschotten.

Ten aanzien van de gevolgen van de in het vorige artikel bedoelde overschrijving gelden de artikelen 59, tweede lid, en 60.

Artikel 54o. Een partij of derde belanghebbende, aan wie door de rechtbank een voorschot is toegekend, kan verhoging verzoeken van het bedrag van het voorschot of van de zekerheid of van beide.

Het verzoek kan slechts eenmaal worden gedaan. Ingeval het onderzoek der deskundigen heeft plaats gehad ingevolge artikel 54j, eerste of derde lid, kan het verzoek worden gedaan nadat het vonnis tot onteigening gezag van gewijsde heeft verkregen tot uiterlijk twee maanden na de dag van dat onderzoek, met dien verstande, dat derde belanghebbenden, aan wie een voorschot of zekerheid is toegekend overeenkomstig artikel 54k, het verzoek tot verhoging kunnen indienen binnen twee maanden na het vonnis, houdende vaststelling van dat voorschot.

Ingeval het onderzoek der deskundigen heeft plaats gehad overeenkomstig afdeling 1 van dit Hoofdstuk, moet het verzoek tot verhoging zijn ingediend binnen twee maanden, nadat het vonnis waarbij overeenkomstig artikel 54i de onteigening is uitgesproken, gezag van gewijsde heeft verkregen.

Omtrent de verhoging van het voorschot doet de rechtbank bij vonnis uitspraak, mits de betrokken belanghebbende doet blijken, dat het vonnis, waarbij overeenkomstig artikel 54i de onteigening is uitgesproken, in de daartoe bestemde registers is overgeschreven. Ingeval deze overschrijving niet heeft plaats gevonden binnen de in artikel 54m bedoelde termijn, doet de rechtbank geen uitspraak.

Zij wijst het verzoek tot verhoging slechts toe, wanneer de reeds vastgestelde som kennelijk onvoldoende is, na desgewenst de deskundigen mondeling te hebben gehoord, met dien verstande, dat het verzoek kan worden afgewezen, indien de rechtbank blijkt, dat de nederlegging van het rapport van deskundigen binnen korte tijd zal plaats vinden. Zij wijst het verzoek af, indien haar blijkt, dat de nederlegging van het rapport van deskundigen reeds heeft plaatsgevonden. Zonodig stelt de rechtbank bij toewijzing van het verhogingsverzoek een nieuwe datum vast, waarop de nederlegging van het deskundigenrapport zal moeten plaats vinden. De griffier draagt zorg, dat deze nieuwe datum ter kennis wordt gebracht van partijen, derde belanghebbenden en deskundigen.

Tegen het vonnis in dit artikel bedoeld staat geen andere voorziening open dan beroep in cassatie in het belang der wet.

Artikel 54p. Het voorschot op de schadeloosstelling of verhogingen daarvan worden geconsigneerd in alle gevallen, waarin volgens deze wet de schadeloosstelling zelf wordt geconsigneerd.

Treedt iemand wiens tussenkomst in het geding is toegelaten in de plaats van degenen, aan wie reeds een voorschot op de schadeloosstelling was betaald, dan is deze laatste gehouden het bedrag van dit voorschot aan de onteigenende partij terug te betalen.

Artikel 54q. Indien een verzoekschrift, bedoeld in artikel 54a is ingediend, en de onteigenende partij nochtans niet overeenkomstig artikel 54g is overgegaan tot dagvaarding binnen de in dat artikel bedoelde termijn en deswege schade is ontstaan, dan is de onteigenende partij gehouden die schade te vergoeden. Onder deze schade worden mede begrepen de redelijkerwijs gemaakte kosten van deskundigenbijstand.

Het bepaalde in het vorige lid geldt eveneens, wanneer de onteigenende partij het vonnis, waarbij overeenkomstig artikel 54i de onteigening is uitgesproken, niet heeft doen overschrijven binnen de in artikel 54m genoemde termijn.

Artikel 54r. De gestelde zekerheid vervalt, wanneer de in artikel 54m bedoelde termijn is verstreken, zonder dat de onteigenende partij van de haar toekomende bevoegdheid tot overschrijving gebruik heeft gemaakt.

Zij vervalt voorts, wanneer de bij onherroepelijk vonnis vastgestelde som der schadeloosstelling is betaald of aangeboden en geconsigneerd.

Artikel 54s. Ingeval een voorschot of zekerheid is vastgesteld overeenkomstig artikel 54k of een verhoging daarvan is vastgesteld overeenkomstig artikel 54o, kan het vonnis, waarbij zulks is geschied, ten uitvoer worden gelegd, nadat dat vonnis is gewezen en wel binnen een tijdvak van twee maanden.

Artikel 54t. Op de procesgang zijn overigens de artikelen 35, 36, 37, eerste lid, 38-54 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 37, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat de rechtbank haar uitspraak beperkt tot de aan de verweerders en derde belanghebbenden uit te keren schadeloosstelling.

Voor zover de rechtbank bij het vonnis, bedoeld in het vorige lid, van oordeel mocht zijn, dat iemand ten gevolge van de betaling van voorschotten, meer heeft ontvangen dan hem als schadeloosstelling toekomt, zal zij de betrokkene veroordelen tot terugbetaling van het teveel ontvangen bedrag aan de onteigenende partij.

U. Hoofdstuk IV van titel I wordt vervangen door het volgende:

Artikel 55. Het vonnis van onteigening bedoeld in artikel 37 vervalt, wanneer niet binnen zes maanden, nadat het in kracht van gewijsde is gegaan, de schadeloosstelling betaald, of, in de gevallen waarin dit volgens deze wet kan geschieden, geconsigneerd is. De onteigenende partij is alsdan gehouden tot vergoeding van de schade, welke de verweerders of derde belanghebbenden daardoor mochten hebben geleden. Onder die schade zijn echter niet begrepen de kosten van het proces, welke ingevolge artikel 50 in mindering zijn gebracht op de aan hen toegewezen schadeloosstelling, noch ook het verlies van voordelen, welke zij uit de onteigening zouden hebben getrokken.

Onder de schadeloosstelling zijn begrepen de wettelijke interessen daarvan, te rekenen van de dag van het vonnis van onteigening.

Het vonnis van onteigening bedoeld in artikel 54i, dat niet is overgeschreven in de registers van de bewaarder der hypotheken binnen de in artikel 54m genoemde termijn, vervalt, wanneer niet binnen zes maanden nadat het vonnis, houdende uitspraak over de schadeloosstelling, gezag van gewijsde heeft verkregen, de schadeloosstelling is betaald, of, in de ge-

vallen waarin dit volgens deze wet kan geschieden, geconsigneerd is. De onteigenende partij is alsdan gehouden tot vergoeding van de schade, bedoeld in het eerste lid van dit artikel.

Onder de schadeloosstelling, zoals in het vorige lid bedoeld, zijn begrepen de wettelijke interessen daarvan, te rekenen van de dag van het vonnis, houdende uitspraak over de schadeloosstelling.

Artikel 56. Ingeval van beslag op het ter onteigening aangewezen goed, gaat de onteigenende partij niet over tot betaling van de voor de onteigende partij bestemde gelden tot na afloop van een tijdvak van twee weken na de betekening, bedoeld in artikel 43, laatste lid.

Artikel 57. Wanneer de schadeloosstelling of het voorschot, bedoeld in artikel 54*i*, is betaald of overgeschreven overeenkomstig artikel 59, eerste lid, dan wel consignatie, overeenkomstig de tweede afdeling van de vierde titel van het Derde Boek van het Burgerlijk Wetboek daarvan heeft plaatsgevonden, wordt de onteigenende partij, op bevelschrift van de voorzitter van de arrondissementsrechtbank, desnoods door middel van de sterke arm, in het bezit van het onteigende gesteld.

Bij haar verzoekschrift moet de onteigenende partij aan die voorzitter overleggen een afschrift van het vonnis tot onteigening, een verklaring van de griffier, alsmede een afschrift van het proces-verbaal van het onderzoek der deskundigen, indien dit onderzoek heeft plaats gevonden overeenkomstig artikel 54*j*, eerste of derde lid.

Ook het bewijs, dat de schadeloosstelling is betaald of overgeschreven overeenkomstig artikel 59, eerste lid, dan wel het bewijs van consignatie in de gevallen van de artikelen 3, 58 en 59, moet worden overgelegd.

Artikel 58. Wanneer onder de onteigenende partij beslag op de schadeloosstelling of het voorschot wordt gelegd of wanneer er rangregeling gevraagd wordt, doet zij terstond zonder enig aanbod de gelden consignereren overeenkomstig de tweede afdeling van de vierde titel van het Derde Boek van het Burgerlijk Wetboek en zich op de hierboven bepaalde wijze in het bezit stellen van het onteigende goed.

Artikel 59. Het vonnis van onteigening, bedoeld in artikel 37, wordt tegen overlegging van een verklaring, dat dit vonnis gezag van gewijsde heeft, in de openbare registers, bedoeld in artikel 671 van het Burgerlijk Wetboek overgeschreven. Het vonnis, bedoeld in artikel 54*i*, dat niet is overgeschreven binnen de in artikel 54*m* bedoelde termijn, wordt tegen overlegging van het vonnis, bedoeld in artikel 54*t*, tweede lid en van een verklaring, dat laatstgenoemd vonnis gezag van gewijsde heeft, in de registers overgeschreven. Bij de overschrijving moeten tevens worden overgelegd de bewijzen van betaling van de schadeloosstelling.

Voor de toepassing van deze wet wordt met een bewijs van betaling gelijkgesteld een bewijs, dat de som der schadeloosstelling – of ingeval afdeling 2 van Hoofdstuk III*a* toepassing heeft gevonden, de som van het voorschot – na betalingsopdracht aan de Post-, Cheque- en Girodienst, op de postrekening van de rechthebbende is overgeschreven. Tevens geldt als bewijs van betaling – indien niet genoegzaam bekend is, aan wie de betaalbaarstelling moet worden gedaan, of indien consignatie overeenkomstig de tweede afdeling van de vierde titel van het Derde Boek van het Burgerlijk Wetboek heeft plaats gevonden ingevolge artikel 3 of 58 – een door de notaris of deurwaarder gewaarmerkt afschrift van het proces-verbaal der consignatie, aan welke consignatie geen aanbod van gerede betaling vooraf behoeft te gaan.

Door de overschrijving gaat de eigendom op de onteigenende partij over, vrij van alle lasten en rechten, welke daarop rusten. De op het ogenblik van overschrijving van het vonnis op het onteigende rustende hypothecaire inschrijvingen en ingeschreven beslagen worden ambtshalve doorgedaan. Alleen erfdiensbaarheden kunnen op het onteigende goed gevestigd blijven, doch niet dan met goedvinden van de onteigenende partij.

Artikel 60. Dijk- en soortgelijke lasten en alle belastingen, hoe ook genaamd, waarmee het onteigende goed is bezwaard of die daarvan worden betaald, gaan van de dag, waarop de in artikel 59 bedoelde overschrijving heeft plaats gehad, op de onteigenende partij over.

Artikel 61. Indien, tengevolge van oorzaken, welke de onteigenende partij in staat was uit de weg te ruimen, met het werk waartoe werd onteigend, niet binnen vijf jaren nadat het vonnis van onteigening gezag van gewijsde heeft verkregen, een aanvang is gemaakt, of de arbeid meer dan vijf jaar mocht zijn gestaakt, of indien uit andere omstandigheden is aan te tonen, dat het werk blijkbaar niet tot stand zal worden gebracht, kan de onteigende partij bij de rechter het afgestane terugvorderen in de toestand, waarin het zich alsdan bevindt, onder gehoudenheid om, in evenredigheid tot de terugontvangen waarde, de schadeloosstelling terug te geven.

V. De bestaande opschriften boven artikel 62 vervallen. In de plaats daarvan wordt het opschrift genomen:

TITEL II

Over de onteigening bij vestingbouw en de bouw van andere verdedigingswerken, de aanleg, het herstel of onderhoud van dijken

W. In artikel 66 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

– in het negende lid vervallen de woorden: „, na het openbaar ministerie gehoord te hebben”;

– het twaalfde lid wordt gelezen als volgt: De artikelen 20, 24, laatste lid, 29, eerste, tweede, derde en vierde lid, 33, 34, eerste en tweede lid, en 35, eerste lid, vinden op de rechtsvordering, in dit artikel omschreven, overeenkomstige toepassing.

X. Hoofdstuk II van Titel II, bevattende de artikelen 69-72, vervalt.

Y. In artikel 80 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

– in het tweede lid, aanhef, en in het derde lid wordt in de plaats van „dertig dagen” gelezen: een maand;

– in het tweede lid, onder 1°, vervalt de zinsnede „,bij besluit van den raad voorlopig goedgekeurd”;

– aan het vierde lid wordt de volgende zin toegevoegd:

De kennisgeving en de bekendmaking houden mededeling in van de bevoegdheid, bedoeld in artikel 81.

– de eerste zin van het laatste lid wordt gelezen:

Het raadsbesluit tot onteigening vervalt, indien het niet uiterlijk zes maanden na afloop van de in het tweede lid genoemde termijn met de plannen, kaarten, grondtekeningen en bezwaarschriften, in dit artikel en in artikel 81 bedoeld, aan Ons is voorgedragen.

– de laatste zin van het laatste lid wordt gelezen:

De termijn van zes maanden en die van een jaar kunnen door gedeputeerde staten met ten hoogste onderscheidenlijk drie maanden en een jaar worden verlengd.

Z. Artikel 85 wordt gelezen als volgt:

In afwijking in zoverre van het bepaalde in de artikelen 80 en 81 kan de gemeenteraad, in geval van onteigening ten behoeve van de uitvoering van één of meer ingevolge artikel 13, eerste lid, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening aangewezen onderdelen van een bestemmingsplan, aanstonds tot onteigening besluiten. De artikelen 83 en 84 zijn van overeenkomstige toepassing. Belanghebbenden kunnen gedurende de in artikel 84 genoemde termijn hun bezwaren schriftelijk bij het gemeentebestuur opgeven. De in dat artikel be-

doelde bekendmaking en aankondiging houden mededeling in van deze bevoegdheid. Het raadsbesluit tot onteigening vervalt, indien het niet uiterlijk veertien dagen na afloop van de hiervoor bedoelde termijn, met de plannen, kaarten, grondtekeningen en bezwaarschriften aan Ons is voorgedragen.

AA. Artikel 86, eerste lid, wordt gelezen als volgt:

Onze beslissing binnen zes maanden nadat het raadsbesluit Ons is voorgedragen, bij een met redenen omkleed besluit te nemen, wordt aan gedeputeerde staten, het gemeentebestuur en de onteigenende partij medegedeeld.

BB. In artikel 88 wordt „49-54h” gewijzigd in: 49-54t. Voorts wordt dat artikel na „behoudens dat” als volgt gelezen:

1. indien de gemeenteraad tot onteigening heeft besloten, hetgeen van Ons besluit gezegd wordt, van toepassing wordt op het besluit van de gemeenteraad;

2. wanneer de onteigening geschiedt ten name van een ander publiekrechtelijk lichaam of een instelling, dat lichaam of deze instelling als eisende partij optreedt;

3. het verzoek, bedoeld in artikel 54a kan worden gedaan, zodra de nederlegging bedoeld in artikel 84 heeft plaats gehad en bij het verzoekschrift in plaats van de in het tweede lid van eerstgenoemd artikel onder 1 en 2 genoemde stukken moet worden overgelegd afschrift van het besluit van de gemeenteraad.

CC. In artikel 89, onder a, ten 2°, worden de woorden „dat de artikelen 80 en 84 zijn nageleefd” veranderd in: dat de artikelen 80 en 84 zijn of, indien de gemeenteraad tot onteigening heeft besloten overeenkomstig artikel 85, artikel 84 is nageleefd.

DD. Het bepaalde in artikel 90, onder 2°, wordt gelezen:

2°. wanneer het blijken mocht, dat de artikelen 80 en 84 niet zijn of, indien de gemeenteraad tot onteigening heeft besloten overeenkomstig artikel 85, artikel 84 niet is nageleefd.

EE. achter artikel 91 vervalt de punt. Toegevoegd wordt de zinsnede:

dan wel, indien de gemeenteraad tot onteigening heeft besloten overeenkomstig artikel 85, na de nederlegging genoemd in artikel 84.

FF. In de artikelen 95, tweede lid, en 95a worden de woorden „na het tijdstip, in artikel 91 aangewezen” veranderd in:

na het tijdstip van de nederlegging, bedoeld in artikel 91.

GG. Artikel 96 wordt gelezen als volgt:

Ten aanzien van de betaling der schadeloosstelling gelden de bepalingen van het vierde hoofdstuk van de eerste titel.

HH. Aan het slot van artikel 135, eerste lid, vervalt de punt en wordt toegevoegd:

, en dat het verzoek, bedoeld in artikel 54a kan worden gedaan zodra de nederlegging, bedoeld in artikel 127 heeft plaats gevonden en bij het verzoekschrift in plaats van de in het tweede lid van artikel 54a onder 1 genoemde stukken moet worden overgelegd een mede door het hoofd van het gemeentebestuur afgegeven bewijs, dat de uitgewerkte plannen met de daarbij behorende kaarten en grondtekeningen, bedoeld in artikel 126, op de secretarie der gemeente ter inzage hebben gelegen.

II. Artikel 136 vervalt.

JJ. In artikel 149 wordt „49-54h” gewijzigd in: 49-54t. Aan het slot vervalt de punt en wordt toegevoegd:

, en dat het verzoek, bedoeld in artikel 54a kan worden gedaan, zodra de nederlegging, bedoeld in artikel 143, heeft plaats gehad en bij het verzoekschrift in plaats van de in het

tweede lid van artikel 54a onder 1 genoemde stukken moet worden overgelegd een mede door het hoofd van het gemeentebestuur afgegeven bewijs, dat de uitgewerkte plannen met de daarbij behorende grondtekeningen, bedoeld in artikel 143, op de secretarie der gemeente ter inzage hebben gelegen.

Artikel II

Aan artikel 13 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening wordt, onder aanduiding van het enige lid tot tweede lid, een nieuw eerste lid toegevoegd luidende:

1. Bij een bestemmingsplan kunnen voor zover het gronden betreft, waarvan de bestemming afwijkt van het gebruik dat daarvan bij de totstandkoming van het plan wordt gemaakt, een of meer onderdelen worden aangewezen, ten aanzien waarvan de verwerkelijking van die bestemming in de naaste toekomst nodig wordt geacht.

Artikel III

Op onteigeningen ten aanzien waarvan de terinzagelegging bedoeld in artikel 80 van de onteigeningswet, heeft plaats gehad vóór het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, blijven de bepalingen van Titel IV van de onteigeningswet, zoals die vóór dat tijdstip golden, van toepassing.

Op onteigeningen, waarin een dagvaarding bedoeld in artikel 18 der onteigeningswet is gedaan vóór het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, blijven de bepalingen van de onteigeningswet, zoals die vóór dat tijdstip golden, van toepassing.

Artikel IV

In artikel 54 van de Luchtvaartwet wordt de volgende wijziging aangebracht:

In het eerste lid wordt in de plaats van „30-33, eerste tot en met vierde lid en zesde lid, en 35-37” gelezen: 30-37.

Artikel V

In artikel 8, eerste lid, van de wet van 11 juli 1908 (*Stb.* no. 226) houdende instelling eener Consignatiekas wordt in de plaats van „54c of 58” gelezen: „58 of 59”.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,

*De Minister van Volkshuisvesting
en Ruimtelijke Ordening,*

*De Minister van Verkeer
en Waterstaat,*

*De Minister van Landbouw
en Visserij,*

8